

Kai Mykkänen saml m.fl.

Interpellation om ägarstyrningen, arbetsmarknadsläget och hur riksdagen informerats

Till riksdagen

Under det kommande halvåret kommer det att föras förhandlingar som är avgörande för hur ekonomin och sysselsättningen i vårt land utvecklas under de närmaste åren. Det är viktigt för hela Finland att det finns förutsättningar för ekonomisk tillväxt och att man kan komma överens på arbetsmarknaden.

Postens strejk och stödstrejkerna har drabbat Postens anställda, de finländare som behöver Postens tjänster, de finländska företag vars handel och exportansträngningar störcdes av strejken och även Posten som företag. Situationen bakom strejken har pågått ännu längre. Det är bra att den akuta arbetsmarknadstvisten nu har lösts på ett sätt som garanterar Postens arbetstagares ställning.

Tyvärr ger regeringens agerande intrycket av att ägarstyrningen är ganska valhänt. Postens ledning har haft en befogad uppfattning om att statens ägarstyrning har stått bakom dess åtgärder. Samtidigt har regeringens roll i de olika faserna av arbetsmarknadstvisten blivit mycket oklar. Man får det intrycket att vårt lands regering visserligen har ingripit i detaljerna i arbetsmarknadstvisten men att ägarstyrningen har saknat långsiktighet, förutsägbarhet och linje.

Eftersom regeringen inte har kunnat klargöra saken för riksdagen, finns det skäl för oppositionen att genom en interpellation utreda hur arbetsmarknadstvisten har uppstått och vad man bör lära sig av Postens strejk och händelserna före arbetsmarknadskrisen och av själva tvisten i sig. Frågan bör utredas grundligt för att man ska kunna undvika motsvarande situationer inför den stundande svåra arbetsmarknadsvintern. De finländska löntagarna förtjänar ett bättre bemötande.

Regeringen har också ett ambitiöst sysselsättningsmål, som kommer att bli ännu svårare att uppnå om det är oroligt på arbetsmarknaden.

Om ägarstyrningen

Ledningen av statsrådets ägarstyrning måste i alla situationer präglas av god förvaltningssed och vara konsekvent. Ägarstyrningsministern och statsrådets finanspolitiska ministerutskott ska visa riktningen och göra de val som gäller framtiden för statens ägande. Ägarens vilja ska synas i de beslut som fattas av ett bolags styrelse.

Interpellation IP 2/2019 rd

På grund av regeringen Rinnes agerande finns det allvarliga skäl att misstänka att man inom statens ägarstyrning inte har följt god förvaltningssed.

Regeringens agerande i samband med Postens rörelseöverlåtelse visar att regeringen gav minst sitt tysta samtycke till att 700 anställda överfördes till bolaget Posti Palvelut och till ett annat kollektivavtal. Regeringen har entydigt meddelat att den förhindrade den överföring av över 9 000 anställda till ett annat kollektivavtal som planerades tidigare i somras. Men i augusti-september ingrep regeringen inte på motsvarande sätt entydigt i rörelseöverlåtelsen som gällde 700 anställda.

Postens operativa ledning har kunnat lita på att regeringen stöder rörelseöverlåtelsen. Men under hösten lät ägarstyrningsminister Paatero och statsminister Rinne Post- och logistikunionen PAU tydligt förstå att de trots allt inte står bakom linjevallet, utan att detta kan ändras. Det är en orsak till Postens tillspetsade arbetsmarknadsläge och till de stödstrejker som orsakade störningar i hela samhället.

Regeringen har alltså genom sitt eget agerande orsakat en betydande arbetsmarknadsstörning och en förtroendebrist för ägarstyrningen. Man kan med fog fråga sig varför regeringen inte agerade kraftfullt i ägarstyrningen men nog beslutade att ingripa i arbetsmarknadstvisten. Man kunde ha undvikit att situationen tillspetsas genom att handla på ett annat sätt.

Om arbetsmarknadsläget

Regeringen har genom sitt agerande skapat ett skadligt prejudikat inom arbetsmarknadspolitiken genom att ingripa i innehållet i kollektivavtalsförhandlingar mellan arbetstagare och arbetsgivare i stället för att hålla sig till de verktyg den har som lagstiftare och ägare. Detta är särskilt skadligt nu när också andra svåra kollektivavtalsförhandlingar står för dörren.

Enligt uppgifter i offentligheten har regeringen genom sitt agerande ingripit i avtalsförhandlingarna då den tillsatt en utredningsgrupp för att medla i en tvist om anställningsvillkor. Enligt ägarstyrningsministern kom önskemålet från parterna i tvisten, men statsminister Rinne har också själv berättat att han författade underlag för frivillig medling och till och med hjälpte till att formulera e-postmeddelandet till riksförlikningsmannen. Detta e-postmeddelande innehöll namnen på medlemmarna i utredningsgruppen.

Genom sitt agerande skapar regeringen ett farligt exempel som försvagar riksförlikningsmannens institution och blir ett prejudikat om att det kan ställas krav på åtgärder av regeringen för att lösa arbetsmarknadstvister.

Regeringen var också starkt inblandad i själva arbetsmarknadsförhandlingarna. Under veckoslutet såg man på tv att både ägarstyrningsministerns och statsministerns statssekreterare deltog i kollektivavtalsförhandlingarna, vid sidan av ”de fyra visa” i arbetsgruppen och parterna i tvisten.

Med tanke på den kommande arbetsmarknadsrundan finns det anledning till allvarlig oro över om regeringen har för avsikt att vara part också i andra kollektivavtalsförhandlingar och om arbetsmarknadsparterna i och med detta prejudikat kan kräva att regeringen ingriper. Detta skulle vara

Interpellation IP 2/2019 rd

ett skadligt tillvägagångssätt som i grunden skulle förändra verksamheten på den finländska arbetsmarknaden.

Om hur riksdagen informerats

Ägarstyrningsminister Paatero konstaterade följande under riksdagens muntliga frågestund den 21 november: *Posten har informerat mig om att de har olika planer. Men beslutet fattades givetvis av Postens styrelse, och det informerades om beslutet och om tidpunkten för överföringen först i efterhand, och då var det naturligtvis inte längre möjligt att göra något åt saken.*

Efter det har det entydigt framgått att Posten informerade ägarstyrningsministern inte bara om sina planer utan också om överföringen av paketsorterarna innan rörelseöverlåtelsen genomfördes. Ägarstyrningsministern har i offentligheten sagt att det hade blivit oklart mellan Posten och ministern om det exakta datumet för rörelseöverlåtelsen var den 1 september eller den 1 november. Inte ens ägarstyrningsministern själv har alltså längre påstått att det inte skulle ha informerats om beslutet före överlåtelsen. Ägarstyrningsministern har vidare berättat att hon har ett dokument av vilket också datumet den 1 september för överlåtelsen framgår. Det som tidigare berättats för riksdagen motsvarar alltså inte de verkliga händelserna.

Finska staten äger Posten i dess helhet. Det stämmer således inte heller att det inte skulle ha varit möjligt att göra något åt situationen. Inte bara informerades ägarstyrningsministern redan på förhand, utan senast vid sin presskonferens den 3 september var hon också utan minsta tvekan medveten om att överlåtelsen hade genomförts den 1 september. Efter det hade man nästan två månader på sig att vidta åtgärder före överföringen av Postens anställda till det nya kollektivavtalet den 1 november. Det berättades också offentligt om överföringen. Slutligen löstes tvisten den 27 november så att Posti Palvelut Oy anslöt sig till Palta i fråga om pakethandeln och näthandeln. Frågan är varför inte detta kunde göras redan i september-oktober, när regeringens linje helt klart var att överföringen måste återtogs?

Också PAU hade den 3 september den korrekta uppfattningen att överlåtelsen av rörelsen redan hade skett. Den 3 september meddelade PAU att man ännu inte hade fått närmare information om innehållet i den timeout som bestämts av ministern, till exempel om paketsorterarna hade överförts tillbaka till Posti Ab, men att man omedelbart skulle informera medlemmarna när man fick informationen. I ett annat pressmeddelande samma dag säger man att PAU har fått en kompletterande utredning om ägarstyrningsministerns meddelande om timeout i samband med kollektivavtalstvisten och att stridsåtgärderna tills vidare kan avbrytas utifrån den. Ministern antydde alltså den 3 september att frågan om överföring av de anställda till ett annat kollektivavtal ännu inte var slutbehandlad trots att det var helt klart att både hon och PAU kände till att rörelseöverlåtelsen redan hade skett.

Tyvärr var det inte endast ägarstyrningsministern som bidrog till att ge en felaktig bild av situationen. Statsminister Rinne sade under frågestunden den 21 november 2019 följande: *I somras, när regeringen inledde sin verksamhet, sades det först att hela den personal som omfattades av PAU-avtalet skulle överföras till avtalet mellan Medieförbundet och Industrifacket. Detta skulle direkt ha inneburit en försämring av anställningsvillkoren för över 9 000 personer med 30–50*

Interpellation IP 2/2019 rd

procent. Regeringen förhindrade entydigt detta. Och utan att regeringen kände till det konkreta beslutet, överfördes 700 personer till ett annat kollektivavtal.

Rinne säger att 700 personer överfördes till ett annat kollektivavtal utan att regeringen konkret kände till beslutet. Det stämmer inte. Regeringen, regeringens ägarstyrningsminister och den tjänsteman vid avdelningen för ägarstyrning som företräder regeringen i Postens styrelse kände till Postens beslut. Enligt vad ägarstyrningsministern sagt i offentligheten var datumet för bytet av kollektivavtal helt klart redan i augusti. Dagen för överföringen var redan från början satt till den 1 november. Posten informerade om detta redan den 29 augusti genom ett offentligt meddelande, och ägarstyrningsministern informerades senast den 21 augusti. Den bild statsministern ger motsvarar inte de verkliga händelserna.

Sammanfattning

Finländarna har rätt till en god och tillförlitlig skötsel av nationalförmögenheten och till att regeringen agerar ansvarsfullt i arbetsmarknadsfrågor. Nu ställs den helt motiverade frågan om så har skett och hur regeringen ska handla i fortsättningen.

Enligt 60 § i grundlagen ska ministrarna vara ”för redbarhet och skicklighet kända finska medborgare”. Statsministerns och ägarstyrningsministerns yttranden ska bedömas mot denna bakgrund. Om det är så att riksdagen avsiktligt har vilselett, måste man se särskilt allvarligt på saken.

På grundval av det ovanstående och med hänvisning till 43 § i Finlands grundlag framställer vi följande interpellation till den behöriga ministern:

Kan man lita på att god förvaltningssed iakttas i ägarstyrningen,

hur ska man återupprätta förtroendet för att ägarstyrningen är konsekvent och stabil,

har regeringen genom sitt eget agerande förlängt arbetsmarknadskrisen och därmed orsakat det finländska samhället skador i miljonklassen,

har regeringen varit part i arbetsmarknadsförhandlingarna, och hur kan man förhindra att detta blir ett allmänt tillvägagångssätt,

vilken roll och vilket mandat hade regeringens statssekreterare vid mötet för den utredningsgrupp som tillsattes för att lösa tvisten,

har inte ägarstyrningsminister Paatero varit medveten om de beslut som Postens styrelse fattat trots att en tjänsteman vid den av Paatero ledda avdelningen för ägarstyrning är medlem i styrelsen, och har ministern tagit tag i eventuella brister i informationsgången efter att ha upptäckt dem,

hur ämnar regeringen säkerställa att Postens lagstadgade skyldigheter fullgörs i framtiden utan betydande extra kostnader för skattebetalarna,

Interpellation IP 2/2019 rd

hur har regeringens finanspolitiska ministerutskott behandlat Postens situation i höst och eventuellt kommit överens om gemensamma riktlinjer inom regeringen, och

har medlemmarna av statsrådet, statsminister Rinne och ägarstyrningsminister Paatero, gett riksdagen felaktig information om de uppgifter de haft om Postens situation?

Interpellation IP 2/2019 rd

Helsingfors 28.11.2019

Kai Mykkänen saml
Päivi Räsänen kd
Harry Harkimo liik
Petteri Orpo saml
Sari Essayah kd
Ville Kaunisto saml
Jukka Kopra saml
Anna-Kaisa Ikonen saml
Antti Häkkänen saml
Sanni Grahn-Laasonen saml
Mari-Leena Talvitie saml
Ilkka Kanerva saml
Timo Heinonen saml
Paula Risikko saml
Heikki Autto saml
Kari Tolvanen saml
Marko Kilpi saml
Pauli Kiuru saml
Elina Lepomäki saml
Terhi Koulumies saml
Pihla Keto-Huovinen saml
Ben Zyskowicz saml
Mia Laiho saml
Sofia Vikman saml
Markku Eestilä saml
Kalle Jokinen saml
Sari Multala saml
Anne-Mari Virolainen saml
Wille Rydman saml
Matias Marttinen saml
Heikki Vestman saml
Pia Kauma saml
Sari Sarkomaa saml
Peter Östman kd
Antero Laukkanen kd
Janne Sankelo saml
Janne Heikkinen saml
Saara-Sofia Sirén saml
Ruut Sjöblom saml
Arto Satonen saml
Juhana Vartiainen saml
Jaana Pelkonen saml